Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 15 września 1933 r. 924.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

		Dział.	Str.
1.	Kowieńskie "A.B.C." o konieczności pojednania polsko-litewskiego.-	I.	1.
	Kronika.		
2.	IV-ta konferencja ekonomiczna państw bałtyckich.-	"	"
3.	"Lietuvos Aidas" o nastawieniu pisma "Latvis" w sprawie wileńskiej.-	"	2.
4.	Wyjazd delegacji litewskiej do Berlina.-	"	"
5.	Zmiany w poselstwie niemieckiem w Kownie.-	"	"
6.	Kronika dyplomatyczna.-	"	"
7.	Choroba msgr. Arrata.-	"	"
8.	Przejazd Herriot´a przez Kowno.-	"	3.
9.	Litwa na międzynarodowych konferencjach kolejowych.-	"	"
10.	Tajemnicza reprezentacja Litwy na międzynarodowej konferencji akademickiej.-	"	"
11.	Fiasco litewsko-sowieckich pertraktacyj w sprawie eksportu drzewa sowieckiego do Kłajpedy.-	"	"
	III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.		
	Kronika.		
12.	Obchód XV-tej rocznicy istnienia 1-go p.p.im.Księcia Gedymina.-	III.	"
13.	Zmniejszenie kary b.litewskiemu emigrantowi politycznemu Kedisowi.-	"	"

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K o w i e ń s k i e "A . B . C ." o k o n i e c z n o ś c i p o j e d n a n i a p o l s k o - l i t e w s k i e g o .Nowopowstałe w Kownie pismo litewskie "A.B.C." w jednym z ostatnich numerów /z września 1933/ zamieszcza artykuł, poświęcony stosunkom polsko-litewskim i możliwości ich unormowania. "A.B.C." wyraża przekonanie, że większość mieszkańców Litwy, gdyby ich z zapewnieniem dyskrecji zagadnięto w tej sprawie - wypowiedziałaby się za pojednaniem z Polską, jakkolwiek znaczna część zażądałaby zwrotu Wilna.

Wilno jest jednak częścią składową terytorjum Polski, która nie zamierza wyrzec się go. Narazie więc żądanie to jest niemożliwe do spełnienia. Być może sczasem Polska przystanie na podjęcie w tej sprawie pertraktacyj, o ile naturalnie otrzyma od Litwy pewną rekompensatę.

Możliwe natomiast jest do wykonania pojednanie z Polską,która pojednania tego pragnie, a od której dałoby się dzięki temu cośkolwiek uzyskać. Najważniejszym motywem, przemawiającym za obraniem tej drogi jest to, że lepszy zawsze jest pokój, niż wojna, o Wilno zaś prowadzić będzie można walkę również po nawiązaniu z Polską stosunków oficjalnych. Tak czyni społeczeństwo, a nawet rząd niemiecki, który pomimo przyjaznych stosunków z Litwą nie zaprzestaje walki o niemieckość Kraju Kłajpedzkiego i jego powrót do Rzeszy.

Autor artykułu przytacza słowa prof.Herbaczewskiego, który przed wyjazdem do Polski wypowiedział się za pojednaniem, wyrażając nadzieję na stopniowe rozstrzygnięcie zatargu wileńskiego i podkreślając, że Litwa wrogo ustosunkowana do Polski nie może od niej wymagać oddania Wilna. Podkreślił on przytem wspólne niebezpieczeństwo, zagrażające niepodległości Polski i Litwy.W razie zwycięstwa Niemiec nad Polską, Litwę czeka los Prus Wschodnich.

Okoliczność ta tłumaczy, zdaniem autora, dążenie do związku bałtyckiego i niemożność jego zawarcia dopóki trwa zatarg polsko-litewski. Wspólność interesów łączy wszystkie państwa, które po wojnie odzyskały niepodległość. Wobec tego zatargi między temi państwami mogą mieć charakter jedynie przejściowy. Niepodległość każdego z tych państw zależna jest od niepodległości innych, podczas, gdy po upadku np. Rzeszy Niemieckiej, mogłyby się one spokojnie rozwijać. Wspólne interesy Litwy i Polski mają potwierdzenie w historji. Litwa i Polska miały wspólne interesy nawet z Rosją i Węgrami lecz z Niemcami Litwa nie posiadała ich nigdy. Najpomyślniejszy zaś rozwój zapewnia państwom ścisłe wykonanie przez nie ich zadań w biegu wypadków historycznych.-

K r o n i k a .

I V - t a k o n f e r e n c j a e k o n o m i c z n a p a ń s t w b a ł t y c k i c h ."Lietuvos Aidas" Nr.203 /IX.1933/.Elta:W dn.8 września r.b. w Rydze rozpoczęła się czwarta konferencja ekonomiczna państw bałtyckich, na którą przybyło 14-tu delegatów Litwy /w czem 4-ch przedstawicieli Kr.Kłajpedzkiego/, 18-tu przedstawicieli Estonji i 38 Łotwy. Konferencji przewodniczył przewodniczący komitetu giełdy ryskiej Birkhans. Łotewski minister Skarbu Annuns w przemówieniu swem zaznaczył, iż obecna konferencja ma przedewszystkiem za zadanie uregulowanie problemu unji celnej, kwestyj kredytowych oraz załatwienie niewykonanych dotąd rezolucyj ubiegłych konferencyj. W dalszym ciągu głos zabrał przewodniczący delegacji litewskiej p.M. Yczas, którym m.in. zaznaczył, iż w dobie obecnej każdy kraj dąży do wyprodukowania takiej ilości towarów, by zaspokoić własne potrzeby i jeszcze sprzedać innym nie zakupując jednocześnie nic zagranicą. Dopóki państwa będą się przytrzymywały tej taktyki, nic dobrego nie będzie."Nie przywieźliśmy - oświadczył p.Yczas - recepty zwalczania chorób ekonomicznych lecz sądzimy, iż istnieją kwestje, załatwiając które uczestnicy konferencji przysłużą się całej ludzkości".

Dyrektor A.Kacen w wygłoszonym referacie na temat unji celnej wskazał, iż Litwa sprzeciwia się realizacji tej unji, w odpowiedzi na co członek delegacji litewskiej p.Bałtuszka oświadczył, iż zasadniczo przedstawiciele Litwy zgodziliby się na unję celną lecz widzą na drodze tej tyle przeszkód, iż uważają za konieczne podjęcie uprzednio prac przygotowawczych.

Jeden z przedstawicieli Łotwy D.Muszke w referacie na temat współpracy trzech państw ostro wystąpił przeciwko Litwie, zarzucając iż rząd litewski przekonawszy się, że Łotwa więcej sprzedała w Litwie, niż od niej zakupiła, zerwał umowę handlową z Łotwą. Odpierając powyższe zarzuty p.Yczas wskazał, iż łotewskie ograniczenia walutowe wytworzyły tego rodzaju sytuację, iż przemysłowcy litewscy za towary sprzedane do Łotwy nie mogli otrzymać zapłaty. Tu właśnie, zdaniem Yczasa - należy szukać powodu zerwania umowy.-

"Lietuvos Aidas" Nr.204: Dnia 9 września r.b., w drugim dniu konferencji członek delegacji litewskiej Finkelsztejn, mówiąc o ograniczeniach walutowych i dewizowych, zaproponował zwrócić się do odpowiednich organów rządowych z żądaniem, by na mocy klauzuli bałtyckiej w stosunkach handlowych pomiędzy państwami bałtyckiemi zostały przez Łotwę i Estonję odwołane ograniczenia dewizowe.

W dalszym ciągu na wniosek delegata łotewskiego dr.Erhardta konferencja powzięła rezolucję, w której postanowiła utworzyć stały komitet konferencyj ekonomicznych, któryby stał na straży ekonomicznych interesów trzech państw. Przewodniczący delegacji litewskiej wyraził nadzieję, że jednogłośnie przyjęte rezolucje konferencji zostaną wprowadzone w życie.

Organ estońskich sfer gospodarczych "Kaja" oraz pismo estońskie "Päewaleht", omawiając konferencję ekonomiczną państw bałtyckich w Rydze wyrażają powątpiewanie, czy rezolucje tej konferencji zostaną zrealizowane.-

"L i e t u v o s A i d a s" o n a s t a w i e n i u p i s m a "L a t v i s" ~~xx~~ w s p r a w i e w i l e ń s k i e j ."Lietuvos Aidas" Nr.204 /IX.1933/ we wzmiance p.t."Organ polonofilów łotewskich nie chce, by Litwa posiadała Wilno" pisze: W związku z konferencją ekonomiczną państw bałtyckich, prasa łotewska szeroko omawia stosunki z Litwą.

Pismo"Latvis" w artykule p.t."Przyjaciele Litwy" oskarża Litwę o niedopuszczenie do utworzenia związku państw bałtyckich i zarzuca współpracę z Sowietami i Niemcami, od których Litwa spodziewała się cennej pomocy w sprawie wileńskiej. Jednak "Latvis" wyraża nadzieję, że pomimo wszystko Litwie nie udało się znaleźć pomocy dla swych "celów specjalnych". Organ polonofilów łotewskich straszy Litwę niebezpieczeństwem sowieckiem i niemieckiem i spodziewa się, że i Litwie raz wreszcie "otworzą się oczy".-

W y j a z d d e l e g a c j i l i t e w s k i e j d o B e r l i n a .Prasa kowieńska /z 12.IX.1933/:W dn.11 września r.b. wyjechała z Kowna do Berlina delegacja litewska do rokowań handlowych z Niemcami. Na czele delegacji litewskiej stoi dyrektor Departamentu Politycznego M.S.Z. p.Lozorajtis. W rokowaniach, jakie się obecnie będą toczyły, zostaną poruszone kwestje prawne, związane z rokowaniami ekonomicznemi. Eksperci prawni Kavolis i Butkus wyjadą do Berlina w dniach najbliższych.

Z m i a n y w p o s e l s t w i e n i e m i e c k i e m w K o w n i e .Prasa kowieńska /z 12.IX.1933/:Radca poselstwa niemieckiego w Kownie Werkmeister zostanie wkrótce odwołany ze swego stanowiska i otrzyma wyższy stopień w dyplomacji niemieckiej.

K r o n i k a d y p l o m a t y c z n a .Prasa kowieńska /z 12.IX.1933/:W dn.9 września powrócił z Czechosłowacji chargé d'affaires poselstwa czechosłowackiego w Litwie dr.Skalicky.

W tych dniach odwołany został przez swój rząd francuski przedstawiciel wojskowy w Litwie i państwach bałtyckich płk.Archen. Prezydent Republiki podczas audjencji pożegnalnej udekorował płk.Archen'a orderem Witolda Wielkiego III-go stopnia.

Pozatem ministrowi Spraw Zagr. dr.Zauniusowi przedstawił się nowy szwedzki przedstawiciel wojskowy w Litwie major Brunszon. Prezentacji dokonał poseł szwedzki de Reutersvärd.

C h o r o b a m s g r . A r r a t a .Prasa kowieńska /z 12.IX.1933/: Przedstawiciel Stolicy Apostolskiej w Litwie msgr. Arrata niespodziewanie zaniemógł w związku z czem nie mógł wziąć udziału w święcie państwowym dnia 8 września r.b.-

P r z e j a z d H e r r i o t´a p r z e z K o w n o .Prasa kowieńska /z 12.IX.1933/:Elta donosi, iż w dn.12 września rano przez Kowno w drodze powrotnej z Rosji Sowieckiej do Francji przejechał b.premjer francuski Herriot. Ponieważ zgóry zaznaczył on, aby go nie fatygowano aż do Wierzbołowa, na dworcu kowieńskim nie spotkał go nikt z osobistości urzędowych.

Minister Spraw Zagr. dr.Zaunius za pośrednictwem posła francuskiego w Litwie p.Ristelheubera przesłał w imieniu rządu litewskiego, przejeżdżającemu przez Litwę Herriot´owi zaproszenie do Kowna. W odpowiedzi na to Herriot przesłał na ręce p.Ristelheubera depeszę, w której zapewnia, że zaproszenie rządu litewskiego sprawiło mu wielką przyjemność, i że byłby je z wielką radością przyjął, gdyby nie pilne sprawy, które zmuszają go do rychłego powrotu do Lionu.Przy tej sposobności Herriot prosił p.Ristelheubera, by wyraził rządowi litewskiemu swe ubolewanie i jednocześnie serdeczne pozdrowienie całemu narodowi litewskiemu, który łączy z Francją wiele uczuć sympatji.

L i t w a n a m i ę d z y n a r o d o w y c h k o n f e r e n c j a c h k o l e j o w y c h .Prasa kowieńska /z 11.IX.1933/:Dnia 10 października r.b. zostanie otwarta w Moskwie międzynarodowa konferencja kolejowa, która rozpatrzy kwestje taryf. Lit.M-stwo Komunikacji wydeleguje na tę konferencję dyrektora wydziału handlowego inż.Sabalauskasa.

W dn.29 września odbędzie się w Rzymie międzynarodowa konferencja kolejowa, w której weźmie udział szereg państw. W konferencji tej jednak Litwa udziału nie weźmie.-

T a j e m n i c z a r e p r e z e n t a c j a L i t w y n a m i ę d z y n a r o d o w e j k o n f e r e n c j i a k a d e m i c k i e j ."Lietuvos Žinios" Nr.205 /IX.1933/:Na międzynarodowej konferencji akademickiej w Wenecji Litwę reprezentowała oficjalnie nieznana studentom litewskim niejaka Tatjana Pobereska, która zamieszkuje w Genewie, nigdy w Litwie nie była i litewskiego języka nie zna.-

F i a s c o l i t e w s k o - s o w i e c k i c h p e r t r a k t a c y j w s p r a w i e e k s p o r t u d r z e w a s o w i e c k i e g o d o K ł a j p e d y ."Rytas" Nr.205 /IX.1933/: Inż.E.Galvanauskas, wysłany wraz z przedstawicielami kłajpedzkiego syndykatu drzewnego do Moskwy w celu prowadzenia pertraktacyj w sprawie zerwania umowy o transporcie drzewa sowieckiego do tartaków kłajpedzkich, powrócił do Kowna. Pertraktacje nie dały żadnych pozytywnych wyników. Chociaż pertraktacje nie zostały jeszcze całkowicie ukończone, jednakże Sowiety stawiają w tej sprawie bardzo ciężkie warunki, tak, że dalsze losy pertraktacyj są bardzo niepewne.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

O b c h ó d X V - t e j r o c z n i c y i s t n i e n i a 1 - g o p . p . i m . k s . G e d y m i n a ."Lietuvos Aidas" Nr.205 /IX.33/: W dn.10 września w Wiłkomierzu odbył się uroczysty obchód XV-tej rocznicy istnienia 1-go p.p. im.Wielkiego Księcia Litewskiego Gedymina. W uroczystościach wziął udział prezydent Republiki Smetona oraz członkowie rządu. Na cześć prezydenta w Wiłkomierzu odbyło się poświęcenie nowej ulicy, której nadano nazwę Alei Prezydenta Smetony. W tymże dniu w Wiłkomierzu odbyło się poświęcenie nowych koszar.-

Z m n i e j s z e n i e k a r y b . l i t e w s k i e m u e m i g r a n t o w i p o l i t y c z n e m u K e d i s o w i ."Lietuvos Žinios" Nr.205 /IX.1933/:W związku z ogólną amnestją z okazji święta państwowego dnia 8 września, skazanemu na dożywotnie więzienie b. emigrantowi politycznemu /S.D./ Kedisowi karę zmniejszono do lat 7, zaś komuniście Kontowtowi do lat 14-tu.-

Prasa kowieńska donosi, iż prezydent Państwa ułaskawił przeszło 200 więźniów.M.in. darowano karę jezuicie Kimszy zamieszanemu w sprawie "bojowników o wolność Litwy".-

87